

PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA Z PRZYRODY
dla drugiego etapu edukacyjnego (kl. 4 – 8)
W SZKOLE PODSTAWOWEJ NR 3 W KŁODZKU.

opracowała: Marta Gryl-Wołyńskiak

Przedmiotowy system oceniania jest zgodny z: Rozporządzeniem MEN w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i Wewnątrzszkolnym Systemem Oceniania w Szkole Podstawowej nr 3 w Kłodzku.

Wymagania edukacyjne w stosunku do uczniów są realizacją podstawy programowej dla II etapu edukacyjnego z przyrody na podstawie programu "Tajemnice Przyrody".

Cele kształcenia określone w podstawie programowej z przyrody - wymagania ogólne:

I. Wiedza.

1. Opanowanie podstawowego słownictwa przyrodniczego (biologicznego, geograficznego, z elementami słownictwa fizycznego i chemicznego).
2. Poznanie różnych sposobów prowadzenia obserwacji i orientacji w terenie.
3. Poznanie planów i map jako źródeł informacji geograficznych.
4. Poznanie układów budujących organizm człowieka (kostny, oddechowy, pokarmowy, krwionośny, rozrodczy, nerwowy).
5. Poznanie przyrodniczych i antropogenicznych składników środowiska, rozumienie prostych zależności między tymi składnikami.
6. Poznanie cech i zmian krajobrazu w najbliższej okolicy szkoły.

II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce.

1. Prowadzenie obserwacji i pomiarów w terenie w tym korzystanie z różnych pomocy: planu, mapy, lupy, kompasu, taśmy mierniczej, lornetki itp.
2. Wykonywanie obserwacji i doświadczeń zgodnie z instrukcją (słowną, tekstową i graficzną), właściwe ich dokumentowanie i prezentowanie wyników.
3. Analizowanie, dokonywanie opisu, porównywanie, klasyfikowanie, korzystanie z różnych źródeł informacji (np. własnych obserwacji, badań, doświadczeń,

tekstów, map, tabel, fotografii, filmów, technologii informacyjno-komunikacyjnych).

4. Wykorzystanie zdobytej wiedzy o budowie, higienie własnego organizmu w codziennym życiu.
5. Stosowanie zasad dbałości o własne zdrowie, w tym zapobieganie chorobom.
6. Wskazywanie przystosowań organizmów do środowiska życia i zdobywania pokarmu. Szkoła podstawowa — przyroda
7. Dostrzeganie zależności występujących między poszczególnymi składnikami środowiska przyrodniczego, jak również między składnikami środowiska a działalnością człowieka.

III. Kształtowanie postaw – wychowanie.

1. Uważne obserwowanie zjawisk przyrodniczych, dokładne i skrupulatne przeprowadzenie doświadczeń, posługiwanie się instrukcją przy wykonywaniu pomiarów i doświadczeń, sporządzanie notatek i opracowywanie wyników.
2. Dostrzeganie wielostronnej wartości przyrody w integralnym rozwoju człowieka.
3. Właściwe reagowanie na niebezpieczeństwa zagrażające życiu i zdrowiu.
4. Doskonalenie umiejętności dbałości o własne ciało jak i najbliższe otoczenie.
5. Rozwijanie wrażliwości na wszelkie przejawy życia.
6. Doskonalenie umiejętności w zakresie komunikowania się, współpracy i działania oraz pełnienia roli lidera w zespole.
7. Przyjmowanie postaw współodpowiedzialności za stan środowiska przyrodniczego przez:
  - 1) właściwe zachowania w środowisku przyrodniczym,
  - 2) współodpowiedzialność za stan najbliższej okolicy,
  - 3) działania na rzecz środowiska lokalnego,
  - 4) wrażliwość na piękno natury, a także ładu i estetyki zagospodarowania najbliższej okolicy,
  - 5) świadome działania na rzecz ochrony środowiska przyrodniczego i ochrony przyrody.

Cele przedmiotowego oceniania:

- I. Sprawdzanie umiejętności posługiwania się wiedzą przyrodniczą w życiu codziennym w sytuacjach typowych i problemowych.

- II. Sprawdzanie umiejętności praktycznych.
- III. Kształtowanie umiejętności logicznego myślenia.
- IV. Kształtowanie postaw ucznia.
- V. Wskazywanie uczniowi, jego rodzicom i nauczycielowi stanu wiedzy i umiejętności ucznia.
- VI. Pomoc w wyborze formy wyrównywania braków lub pokonywania trudności.
- VII. Udoskonalenie warsztatu pracy nauczyciela i jego sposobu oceniania.

Ogólne zasady oceniania uczniów

1. Ocenianie osiągnięć edukacyjnych ucznia polega na rozpoznawaniu przez nauczyciela postępów w opanowaniu przez ucznia wiadomości i umiejętności oraz jego poziomu w stosunku do wymagań edukacyjnych wynikających z podstawy programowej i realizowanych w szkole programów nauczania, opracowanych zgodnie z nią.
2. Oceny są jawne dla ucznia i jego rodziców. Na wniosek ucznia lub jego rodziców sprawdzone i ocenione pisemne prace kontrolne są udostępniane do wglądu uczniowi lub jego rodzicom.
3. Na pierwszej lekcji nowego roku szkolnego uczniowie otrzymują „Zasady oceniania obowiązujące na lekcjach przyrody”, które omawiane są wspólnie z nauczycielem. Po omówieniu zasad powinny być potwierdzone podpisem ucznia oraz rodzica oraz znajdować się w zeszytach przedmiotowych.
4. Poprawa ocen częściowych: każdy uczeń ma prawo poprawić oceny z prac pisemnych (sprawdzianów, kartkówek....) Powinien to uczynić w ciągu 2 tygodni po otrzymanej ocenie - jeśli ocena była z większej partii materiału, natomiast w przypadku poprawy oceny z bieżącego materiału (max 3 tematy) - na najbliższych zajęciach dodatkowych. Ocena z poprawy jest wpisana obok oceny poprawianej.
5. Uczeń nieobecny na pracy klasowej, teście, sprawdzianie z powodu dłuższej nieobecności w szkole z przyczyn losowych jest zobowiązany ją zaliczyć w formie i czasie ustalonym z nauczycielem. Brak zaliczenia równoznaczny jest z otrzymaniem oceny niedostatecznej.
6. Uczeń nieobecny na lekcjach jest zobowiązany na bieżąco uzupełnić zakres wiadomości realizowanych na lekcji.

7. Na lekcjach przyrody ocenie podlegają następujące formy pracy

FORMY PRACY	WAGA	SKRÓT
Sprawdziany, testy z działu	3	S/T
Kartkówka z 3 ostatnich lekcji	2	K
Odpowiedź ustna z 3 ostatnich lekcji	2	OU
Zadanie domowe	1 lub 2	ZD
Aktywność na lekcji	1 lub 2	A
Rozwiązywanie kart pracy w czasie lekcji – praca własna	1 lub 2	PL
Udział w konkursach klasowych i szkolnych	1 lub 2	K
Osiągnięcia w konkursach	3 i więcej	K
Zadania dodatkowe (doświadczenia, referaty, prezentacje itp.)	2	A
Udział w projektach edukacyjnych	2	A
Diagnoza wstępna	0	T0
Praca w grupie	1	PG

8. Sprawdziany obejmują zakresem cały dział materiału, poprzedzone są lekcją powtórzeniową. W jednym semestrze przewidziany jest co najmniej jeden sprawdzian, zapowiedziany na tydzień wcześniej przed zaplanowanym terminem ich napisania.
9. Prace domowe dzielą się na krótkoterminowe i długoterminowe, są oceniane w zależności od stopnia ich trudności.
10. Aktywność obejmuje: odpowiedzi, aktywny udział w trakcie lekcji np. powtórzeniowej, aktywną pracę w grupie lub z podręcznikiem, pracę w domu.
11. Aktywność jest odnotowywana za pomocą plusów (+), pięć plusów oznacza ocenę bardzo dobrą a dziesięć plusów ocenę celującą.
12. Brak wykonywania poleceń nauczyciela w trakcie lekcji, brak zeszytu przedmiotowego, zeszytu ćwiczeń, czy podręcznika, brak efektywnej pracy w grupie lub z podręcznikiem odnotowywane jest za pomocą minusów (-), pięć minusów oznacza ocenę niedostateczną.
13. Referaty, projekty, prace multimedialne podlegają ocenie. Oceniane jest przede wszystkim zaprezentowanie materiału przez ucznia jak i samodzielny wkład włożony w daną pracę.
14. Wykonanie pomocy dydaktycznej obejmuje samodzielne jej opracowanie i sporządzenie (ocenia się jej walory dydaktyczne i estetykę wykonania).

15. Opieka nad hodowlami botanicznymi i zoologicznymi obejmuje cały rok szkolny i może być prowadzona przez zespół uczniów.
16. Dział uczniów w konkursach szkolnych i pozaszkolnych ocenia się oceną bardzo dobrą lub celującą w zależności od ich osiągnięć.
17. Prowadzenie zeszytu przedmiotowego jest obowiązkowe. Uczeń ma obowiązek wklejać do zeszytu wszystkie karty pracy, które otrzymał na lekcji.
18. Szczegółowe warunki i sposób oceniania wewnątrzszkolnego określa (WSO) zawarty w Statucie Szkoły.

Zasady oceniania - nieprzygotowania uczniów, zasady pisania kartkówek i sprawdzianów, nieodrabianie prac domowych i zadań w zeszycie ćwiczeń.

1. Każdy uczeń powinien otrzymać w semestrze minimum 4 oceny.
2. Sprawdziany i kartkówki są obowiązkowe.
3. Nie ma możliwości poprawiania ocen na tydzień przed klasyfikacją.
4. Uczeń, który opuścił więcej niż 50% lekcji może być nieklasyfikowany.
5. Uczeń w trakcie semestru może być jeden raz nieprzygotowany do zajęć bez podawania szczegółowego powodu (nie dotyczy zapowiedzianych sprawdzianów i kartkówek), inne nieprzygotowania do zajęć mogą być honorowane na pisemną lub ustną prośbę rodziców lub nauczycieli. Brak przygotowania odkryty przez nauczyciela w trakcie zajęć związany jest z wystawieniem oceny niedostatecznej.
6. Nieprzygotowania obejmują:
  - brak zadania domowego,
  - odpowiedź,
  - niezapowiedzianą kartkówkę.
7. Nieprzystąpienie do poprawy pracy pisemnej z powodu nieobecności nieusprawiedliwionej pozbawia ucznia możliwości dalszej poprawy.
8. Uczeń może poprawić ocenę z pracy klasowej, kartkówki, odpowiedzi ustnej, w terminie uzgodnionym z nauczycielem przedmiotu.
9. Przy ocenianiu poprawkowym stosowane są takie same kryteria, obie oceny wpisywane są do dziennika.
10. Jeżeli uczeń zachowuje się niewłaściwie w czasie kontrolnych prac – sprawdzianu, testu lub kartkówki tj. ściąga, zagląda do kolegi w ławce, odwraca się do kolegi, nie odkłada długopisu na prośbę nauczyciela (sygnał zakończenia pracy) wtedy, uzyskuje ocenę niedostateczną.

11. Kartkówki mogą obejmować swoim zakresem trzy ostatnie lekcje i nie muszą być wcześniej zapowiadane.
12. Za nieodrobienie pracy domowej zadanej na poprzedniej lekcji uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną.
13. Za niewykonanie zadań podczas lekcji uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną.
14. Opracowanie referatu lub projektu polega na jego przygotowaniu i prezentacji a nie odczytaniu.
15. Osiągnięte sukcesy w konkursach i olimpiadach przedmiotowych wpływają na podwyższenie oceny z przedmiotu.

Informacje o ocenach i terminach

1. Wszystkie oceny są jawne i wpisywane na bieżąco do dziennika elektronicznego.
2. Prace kontrolne otrzymuje uczeń do wglądu na lekcji, a rodzice (prawni opiekunowie) na konsultacjach indywidualnych.
3. Termin oddawania poprawionych i ocenionych prac pisemnych wynosi 14 dni roboczych (termin może ulec wydłużeniu ze względu na święta lub chorobę).

Zasady ustalania oceny cząstkowej:

Wypowiedzi ustne – oceniana jest zawartość rzeczowa, umiejętność formułowania myśli, stosowanie terminologii, zgodność z poziomem wymagań, umiejętność ilustrowania wypowiedzi przez wykorzystanie pomocy naukowych (modele, tablice) lub wykonanie wykresu, rysunku itp. oraz płynność wypowiedzi.

Kryteria oceniania:

- celujący- odpowiedź wskazuje na szczególne zainteresowanie przedmiotem, spełniając kryteria oceny bardzo dobrej, zawiera własne przemyślenia i oceny.
- bardzo dobry- odpowiedź wyczerpująca, zgodna z programem, swobodne operowanie faktami i dostrzeganie związków między nimi.
- dobry- odpowiedź zasadniczo samodzielna, zawiera większość wymaganych treści, poprawna pod względem języka, nieliczne błędy, nie wyczerpuje zagadnienia.
- dostateczny- uczeń zna najważniejsze fakty, umie je zinterpretować, odpowiedź odbywa się przy niewielkiej pomocy nauczyciela, występują nieliczne błędy rzeczowe.
- dopuszczający- niezbyt precyzyjne odpowiedzi na pytania nauczyciela, braki w wiadomościach i umiejętnościach, podanie nazwy zjawiska lub procesu przy pomocy nauczyciela.

- niedostateczny- uczeń nie potrafi rozwiązać zadań teoretycznych lub praktycznych o elementarnym stopniu trudności nawet z pomocą nauczyciela, nie udziela odpowiedzi na większość pytań zadanych przez nauczyciela, ma braki w wiadomościach koniecznych.

Odpowiedzi ustne mogą być sprawdzane w formie + lub – według ustalonych wcześniej kryteriów.

Prace pisemne

Sprawdziany - obejmują materiał z jednego działu lub z kilku lekcji. Mają one formę testu (zadania zamknięte i otwarte) lub zawierają kilka zadań o charakterze opisowym.

Wszystkim zadaniom przyporządkowana jest określona liczba punktów.

Kartkówki - obejmują materiał z 3 ostatnich lekcji. Składają się z kilku krótkich pytań, które są punktowane. Prace pisemne są punktowane według oddzielnego schematu, w zależności od złożoności zagadnienia. Punkty są przeliczane na oceny według zasad pomiaru dydaktycznego.

Prace domowe – przy ocenie bierze się pod uwagę: zrozumienie tematu, stopień wyczerpania materiału, sposób prezentacji (selekcja materiału rzeczowego, logiczne wiązanie faktów, dostrzeganie związków przyczynowo-skutkowych, własne refleksje), konstrukcję pracy i jej szatę graficzną (estetyka, czytelność) oraz samodzielność i wykorzystanie różnych źródeł wiedzy.

Prace długoterminowe – przy ustalaniu oceny brane są pod uwagę: samodzielność, wartość merytoryczna, oryginalność i pomysłowość, estetyka wykonania, sposób prezentacji wyników, korzystanie z materiałów źródłowych i sprzętu, precyzyjność, stopień zaangażowania i możliwości ucznia.

Aktywność na lekcji – przy ocenie bierze się pod uwagę: wiedzę i umiejętności, systematyczność, samodzielność, zaangażowanie, odkrywczność, możliwości ucznia.

Udział w konkursach przedmiotowych – ocenia się następująco:

Konkurs wewnątrzszkolny:

- zajęcie jednego z 3 pierwszych miejsc – celujący (o wadze 3)
- wynik na poziomie wyższym niż przeciętny – bardzo dobry (o wadze 3)

Konkurs pozaszkolny:

- awans do etapu rejonowego – celujący (o wadze 4)
- awans do etapu wojewódzkiego – celujący (o wadze 5)
- zdobycie tytułu laureata – celujący na koniec roku szkolnego

Ćwiczenia praktyczne, praca w grupach – przy ocenie bierze się pod uwagę: tempo pracy, wkład pracy w osiąganie wyników, umiejętność współpracy w grupie, wartość merytoryczną oraz estetykę.

Klasyfikacja

- Progi procentowe na poszczególłą ocenę i średnie obowiązujące przy wystawieniu ocen klasyfikacyjnych i końcoworocznych :

PROGI PROCENTOWE OCEN OBWIĄZUJĄCE PRZY OCENIANIU PRAC PISEMNYCH	SREDNIE OBWIĄZUJĄCE PRZY WYSTAWIANIU OCEN KLASYFIKACYJNYCH I KOŃCOWOROCZNYCH	OCENA
100% - 96%	powyżej 5,31	celujący
95% - 86%	4,61- 5,30	bardzo dobry
85% - 70%	3,61- 4,60	dobry
69% - 50%	2,61 – 3,60	dostateczny
49% - 30%	1,61- 2,60	dopuszczający
29% - 0	poniżej 1,6	niedostateczny

- Nie na możliwości poprawy ocen na tydzień przed terminem klasyfikacji.
- Uczeń, który opuścił więcej niż 50% lekcji, bądź posiada mniej niż 3 oceny może być nieklasyfikowany.
- Ocena semestralna oraz roczna jest oceną wypadkową ocen cząstkowych, a nie średnią arytmetyczną.
- O przewidywanej ocenie uczeń i jego rodzice zostają powiadomieni miesiąc przed zakończeniem semestru/roku szkolnego.
- Tryb przeprowadzania egzaminów klasyfikacyjnych i poprawkowych jest zgodny z rozporządzeniem MENiS .

Wymagania ogólne na poszczególne stopnie szkolne:

Ocenę **celującą** otrzymuje uczeń, który:

- opanował wiadomości i umiejętności zawarte w podstawie programowej,
- prezentuje swoje wiadomości posługując się terminologią przyrodniczą, potrafi stosować zdobyte wiadomości w sytuacjach nietypowych,
- formułuje problemy i rozwiązuje je w sposób twórczy,
- wykorzystuje wiedzę zdobytą na innych przedmiotach,
- bardzo aktywnie uczestniczy w procesie lekcyjnym,
- wykonuje twórcze prace, pomoce naukowe i potrafi je prezentować na terenie szkoły i poza nią,
- bierze udział w projektach oraz konkursach przyrodniczych na terenie szkoły i poza nią.

Ocenę **bardzo dobrą** otrzymuje uczeń, który:

- opanował w pełnym zakresie wiadomości i umiejętności określone programem nauczania,
- wykazuje szczególne zainteresowania przyrodą,
- potrafi stosować zdobytą wiedzę do samodzielnego rozwiązywania problemów w nowych sytuacjach,
- bez pomocy nauczyciela korzysta z różnych źródeł informacji,
- potrafi samodzielnie wykonywać preparaty mikroskopowe i opisywać je,
- aktywnie uczestniczy w procesie lekcyjnym,

Ocenę **dobrą** otrzymuje uczeń, który:

- opanował wiadomości i umiejętności bardziej złożone,
- potrafi stosować zdobytą wiedzę do samodzielnego rozwiązywania problemów typowych, w przypadku trudniejszych korzysta z pomocy nauczyciela,
- udziela poprawnych odpowiedzi na typowe pytania,
- jest aktywny na lekcji.

Ocenę **dostateczną** otrzymuje uczeń, który:

- opanował wiadomości i umiejętności przystępne, niezbyt złożone, najważniejsze w nauczaniu przyrody, oraz takie które można wykorzystać w sytuacjach szkolnych i poza szkolnych,
- z pomocą nauczyciela rozwiązuje typowe problemy o małym stopniu trudności

- z pomocą nauczyciela korzysta z takich źródeł wiedzy jak: słowniki, encyklopedie, tablice, wykresy...
- wykazuje się aktywnością na lekcji stopniu zadowalającym,

Ocenę **dopuszczającą** otrzymuje uczeń :

- ma braki w opanowaniu wiadomości i umiejętności określonych programem, ale nie przekreślają one możliwości dalszego kształcenia,
- wykonuje proste zadania i polecenia o bardzo małym stopniu trudności, pod kierunkiem nauczyciela,
- z pomocą nauczyciela wykonuje proste doświadczenia przyrodnicze,
- wiadomości przekazuje w sposób nieporadny, nie używając terminologii,
- jest mało aktywny na lekcji.

Ocenę **niedostateczną** otrzymuje uczeń, który :

- nie opanował wiadomości i umiejętności określonych podstawami programowymi, koniecznymi do dalszego kształcenia,
- nie potrafi posługiwać się przyrządami przyrodniczymi,
- wykazuje się brakiem systematyczności w przyswajaniu wiedzy i wykonywaniu prac domowych,
- nie podejmuje próby rozwiązywania zadań o elementarnym stopniu trudności nawet przy pomocy nauczyciela,
- wykazuje się bierną postawą na lekcji.

System motywacyjny i naprawczy.

Uczeń mający kłopoty z opanowaniem materiału może zwrócić się o pomoc do nauczyciela i jeżeli jest to pożądane, wspólnie ustalają program wspomagający np. pomoc nauczyciela przedmiotu, pomoc koleżeńska, uczestnictwo w dodatkowych zajęciach.

Dostosowanie Przedmiotowego Systemu Oceniania z biologii do możliwości uczniów ze specjalnymi wymaganiami edukacyjnymi.

1. Uczniowie posiadający opinię poradni psychologiczno-pedagogicznej o specyficznych trudnościach w uczeniu się oraz uczniowie posiadający orzeczenie o potrzebie nauczania indywidualnego są oceniani z uwzględnieniem zaleceń poradni.

2. Nauczyciel dostosowuje wymagania edukacyjne do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych ucznia posiadającego opinie poradni psychologiczno-pedagogicznej o specyficznych trudnościach w uczeniu się.
3. W stosunku do wszystkich uczniów posiadających dysfunkcję ocenia się przede wszystkim postępy i wkład pracy oraz wysiłek włożony w przyswojenie wiadomości przez danego ucznia.
4. Przy ocenianiu prac pisemnych uczniów mających obniżone kryteria oceniania – progi procentowe (dotyczy sprawdzianów niedostosowanych do możliwości uczniów):
  - poniżej 19% możliwych do uzyskania punktów - niedostateczny
  - 20% - 39% - dopuszczający
  - 40% - 54% - dostateczny
  - 55% - 70% - dobry
  - 71% - 89% - bardzo dobry
  - 90% - 100% - celujący

EWALUACJA PSO.

PSO z przyrody jest otwarty – podlega ewaluacji po upływie każdego roku szkolnego.